

Wilderness House Literary Review 15/3

Vamba Sherif (Translated from the Dutch by Lucy Scott)

How do we free the minds of Clarence and his kind?

An American family lived in a house close to our family compound in my hometown of Kolahun. I was utterly fascinated by the presence of White people in my neighborhood. Until then, I had only seen White people, like the missionaries or teachers at the Catholic school, from far away. From a distance, their world seemed far removed from mine, like snippets from books or movies I knew. The pictures in the books were from a world that seemed perfect in every respect.

One of the pictures was of a farmhouse. The farmers there did not have calloused hands like the farmers in my world. There weren't any animal droppings lying about. Instead, there were neatly dressed people with happy, frolicking children. This is the image of the West that I grew up with. The language the farmers spoke was the language my schoolbooks were written in. There was a rule at school that said we were supposed to communicate only in English, or in my case, in English and Arabic. As a result, kids who weren't so linguistically inclined would spend their days at school mute. We were forced to distance ourselves from our mother tongues and replace them with the language of the farmers from the pictures in our books.

The world only spun in one direction: towards the West. Everything around me stressed this fact: the cars, the teachers, the mayors, the capital city Monrovia being named after the American president James Monroe. Even the behavior of people who had attended Western schools reflected this. The case of one boy I knew has always stayed with me. After a couple of years living in the capital, he returned home and pretended he could no longer understand or speak his mother tongue. His only language was now Liberian English. He was, as Liberians liked to call it, "civilized." "Civilized" meant turning your back on African traditions, languages, and cultures and trading them for Western ones. This meant going to study in America or Europe so as to boss other people around. This meant that some Africans living abroad would vacation in Africa every now and then decked out in three-piece suits and driving fancy cars like they were very rich when the truth was they were only janitors or factory workers. That's how great the urge to prop up the image of the West as a paradise was back then and continues to be even now.

We are who we are through the preservation of our own language, culture, and tradition. During the colonial period, this essential truth must have forced African writers and intellectuals to start seeing and interpreting their world differently. This must have forced them to correct the image that Africans had of themselves. It was as if they felt an obligation to free their reality, their struggle, and their African nations from colonialism and depict it all accurately in books so that children like myself could read the books and gain insight into how our world was constructed. These writers and intellectuals maintained that the minds of Africans must be set free.

Okwonko, the protagonist of Chinua Achebe's novel *Things Fall Apart*, found the world around him—a world where things had changed too quickly and where even his loved ones had fallen under the spell of the

Wilderness House Literary Review 15/3

West—so unbearable that the only remedy was death. Okwonko's world, just as mine, was crumbling, so a drastic measure was needed to save that world. Language could serve as a means of escaping the overbearing avalanche of Western influence.

If an African child could only see that his mother tongue is just as important or even more so than the colonial language, that could be the start of his mind being set free. But how can an African writer or intellectual tackle such an impossible task? "By conveying to our children, step by step, the importance of our own language and culture," was the answer I would hear years later from the Kenyan author Ngũgĩ wa Thiong'o. He was the writer of masterpieces such as *Weep Not, Child*; *The River Between*; *A Grain of Wheat*; and *Petals of Blood*—all books that I had devoured as a kid. He had already been one of my heroes in world literature long before I met him for the first time in South Africa. He was a guide who opened my eyes to the truth of my world.

In 1962 at a breakfast at Makerere University in Kampala, Uganda for African authors who wrote in English, he made history by calling on African authors to start writing in their mother tongues. He received a torrent of criticism for this. People addressed him in their African mother tongues to criticize him and point out the futility of his argument. Most of these writers, including Achebe, were missing the essence of Wa Thiong'o's argument. He was not against writing in English in and of itself. His argument was primarily regarding the importance of continuing to write in African languages. It's like talking about Chinese literature when the Chinese authors are writing in French. It sounds absurd, but this is the way it is with many African writers, including myself. We write in every other language—Arabic, English, Dutch—except our own languages of Mandé, Swahili, Ashanti, Hausa. Chinese novelists have won the Nobel Prize writing exclusively in Chinese. The same goes for French, Russian, American, and other writers. The same can be true for African writers. It comes down to culture and the expression of that culture in your own language. It comes down to tradition. That is what Wa Thiong'o was trying to convey. And he was not alone in this.

Throughout Africa there are novelists and musicians who write and sing in their own language. Boubacar Boris Diop, the great Senegalese author of countless books, decided to write his masterpiece *Doomi Golo*, or *The Hidden Notebook*, in Wolof. It was the first novel in that language. Diop went a step further. He developed an educational system with the Wolof language as its foundation, and this occurred after he had taught at Harvard and other globally renowned universities. It's never too late. It all comes down to freeing the minds of people who are convinced that the only way to express themselves must be through the language of their colonial rulers. It all comes down to decolonizing mindsets. My own interactions with the American kids next door opened my eyes further. I was better than those two American kids at nearly everything, even though they were a bit older than I was. But those looking at us from the outside thought they were better simply because they were Americans and white to boot. I was quicker to learn than they were and would help them with their homework. Initially, I witnessed some hesitation in their attitude towards me. Colonialism had affected their image of me; a wall of ignorance stood between them and me until they got to know me better. Through

Wilderness House Literary Review 15/3

their contact with me, they started to break down their preconceptions of me. Our skin color might be different, but that didn't mean they were automatically better than I was.

This is precisely the logic of the protagonist of the now classic novel *The Radiance of the King* by Camara Laye. Clarence, a White man, thinks he can quickly and easily meet the king of an undisclosed African kingdom just because he is White. This thought is so ingrained in his consciousness that he cannot believe his request is denied. Clarence's misplaced sense of confidence is guided by colonialism and its history of subjecting others to the will of a few. "I don't have to be some ambassador," he thinks. "I don't have to be some family member of the king. I don't have to be wealthy or special. I'm going to see the king because I am White. Period." But Clarence gradually realizes that in this world, "being White" isn't enough to get what he wants. Being White doesn't give you the right to take what you want. This story reveals the core of the relationship between Africa and the West. For centuries, the West was convinced that everything in Africa — wealth, people — was for the taking. The damage this conviction has done is still palpable and visible everywhere. The question today is the same as it was then: how do we create a world where Clarence — and here I'm referring to the West — cannot think that he can grab whatever he wants simply because he's White? How can we free the minds of Clarence and his kind? It starts with rewriting the history of the relationship between the West and the rest of the world. And with letting Clarence know over and over again, with concrete measures, that the era where color determines everything is over. To achieve this goal, we need a revolution. A fight for our common future.

The African mindset can only be set free when the Western mindset is freed from the thought that being White is the supreme good.

Decolonizing mindsets is a mutual project.

Vamba Sherif

Hoe bevrijden we de geest van Clarence en zijn soorten?

In een huis dicht bij onze compound in mijn geboortestad Kolahun woonde een Amerikaans gezin. De aanwezigheid van witte mensen in mijn buurt die ik daarvoor alleen op afstand had gezien, de meeste als zendeling of docent op een katholieke kostschool, vond ik uitermate fascinerend. Op afstand leek hun wereld ver verwijderd van de mijne: het leken flarden uit boeken, verhalen of films die ik gelezen of gezien had. De foto's in die boeken waren uit een wereld die in alle opzichten volmaakt leek.

Op een van de foto's stond een boerderij waar de boeren geen eeltige handen hadden, zoals de boeren van mijn wereld, en waar niet overal uitwerpselen van dieren lagen, maar waar keurig geklede mensen met vrolijke kinderen rondliepen. Dit was het beeld van het Westen waarmee ik was opgegroeid. De taal die de boeren spraken was de taal van de boeken die ik op school leerde. Op scholen werd er een regel ingevoerd die inhield dat scholieren geacht werden uitsluitend in het Engels, en in mijn geval in het Engels en Arabisch, te communiceren, met als gevolg dat de minder taalgevoelige kinderen de dagen doorbrachten alsof ze doofstom waren. We werden gedwongen afstand te nemen van onze moedertalen en ze te vervangen met de taal van de boeren op de foto's in onze boeken.

De wereld ging maar één kant op, de kant van het Westen. Alles op mij heen: de auto's, de docenten, de burgemeesters, de ministers, de hoofdstad van mijn land, Monrovia, die vernoemd was naar de Amerikaanse president, James Monroe, benadrukten die werkelijkheid. Zo ook het gedrag van mensen die op westerse scholen hadden gezeten. Eén geval van een jongen die ik kende is mij altijd bijgebleven: na een paar jaar in de hoofdstad te hebben gewoond, keerde hij terug en deed hij alsof hij zijn moedertaal niet meer kon verstaan of spreken. Zijn enige taal was het Liberiaanse Engels geworden. Hij was, zoals dat door Liberianen aangeduid werd, 'geciviliseerd'. 'Beschaafd' zijn betekende je rug toekeren naar de Afrikaanse tradities, talen en culturen, en die inruilen voor de westerse. Het hield in dat je ging studeren in Amerika of Europa om daarna de baas te spelen over anderen. Het betekende ook dat sommigen, de in de diaspora wonende Afrikanen, eens in de zoveel tijd tijdens hun vakantie in Afrika gekleed gingen in driedelige pakken en in dure auto's reden alsof ze heel rijk waren, terwijl ze in werkelijkheid schoonmakers of fabrieksmedewerkers waren. Zo groot was en is nog steeds de drang om het beeld van het Westen als een paradijselijk oord in stand te houden.

De mens is wie hij is, door behoud van eigen taal, cultuur en tradities. Dat moet sommige Afrikaanse schrijvers en denkers gedwongen hebben om tijdens de koloniale tijd hun wereld anders te gaan zien en te interpreteren. Het moet ze gedwongen hebben om het beeld dat de Afrikaan van zichzelf had te corrigeren. Het was alsof ze zich verplicht voelden om hun werkelijkheid, om hun strijd om Afrika te bevrijden van het kolonialisme, nauwkeurig in boeken weer te geven, zodat kinderen zoals ik die boeken konden lezen en inzicht konden krijgen in hoe onze wereld in elkaar zat. De geest van de Afrikaan moest bevrijd worden, luidde de boodschap van deze schrijvers en denkers.

Zo kon Okwonko, de hoofdpersoon in de roman Een wereld valt uiteen van Chinua Achebe, de snel veranderde wereld om zich heen, waarin zelfs zijn naasten in de ban raakten van het Westen, zo ondraaglijk vinden dat het enige redmiddel de dood was. De wereld van Okwonko was, net als mijn wereld, aan het afbrokkelen, en een drastische maatregel was nodig om die wereld te redden. Taal kon een van de middelen zijn om te ontsnappen aan de overweldigende lawine van westerse invloed.

Als een Afrikaans kind kon inzien dat zijn taal net zo belangrijk was als of zelfs belangrijker dan de koloniale talen, kon dat het begin zijn van de bevrijding van zijn geest. Maar hoe kon een Afrikaanse schrijver of denker zo'n bijna onmogelijke opgave aanpakken? 'Door stap voor stap het belang van de eigen taal en cultuur aan onze kinderen bij te brengen,' zou ik jaren later van de Keniaanse schrijver Ngũgĩ wa Thiong'o te horen krijgen. Hij was de schrijver van meesterwerken als Weep Not, Child, The River Between, A Grain of Wheat, Petals of Blood – allemaal boeken die ik als kind verslond, hij was al een van mijn eerste helden in de wereldliteratuur lang voordat ik hem in Zuid-Afrika voor het eerste ontmoette. Hij was een gids die mij mijn ogen deed openen naar de werkelijkheid van mijn wereld.

In 1962, bij een bijeenkomst van in het Engels schrijvende Afrikaanse schrijvers op Makerere University, in Kampala, Oeganda, schreef hij geschiedenis door Afrikaanse schrijvers op te roepen om in hun eigen taal te gaan schrijven. Hij kreeg een stortvloed van kritiek over zich heen. Mensen gingen hem in hun eigen Afrikaanse taal aanspreken om zodoende de nutteloosheid van zijn argument te benadrukken. De meeste van deze schrijvers, onder wie Achebe, misten echter de kern van Wa Thiong'o's argument. Hij was niet tegen het schrijven in het Engels op zich, zijn betoog ging voornamelijk over het belang van het blijven schrijven in de Afrikaanse talen. Het is alsof je het over Chinese literatuur hebt terwijl de schrijvers in het Frans schrijven. Het klinkt absurd, maar zo is het bij veel Afrikaanse schrijvers, zoals ik ook, die in het Arabisch, Engels, Nederlands, in alle andere talen behalve in het Mandé, Swahili, Ashanti, Hausa, onze eigen talen schrijven. Chinese schrijvers hebben de Nobelprijs gewonnen door uitsluitend in het Chinees te schrijven. Zo ook Franse, Russische, Amerikaanse en andere schrijvers. Dat kan ook het geval worden met Afrikaanse schrijvers. Het gaat om cultuur en de uitdrukking van die cultuur in de eigen taal. Het gaat om traditie. Dat is wat Wa Thiong'o probeerde over te brengen. Hij stond daarin niet alleen.

Overall in Afrika zijn schrijvers en musici die in hun eigen taal schrijven en zingen. Boubacar Boris Diop, de grote Senegalese schrijver van talloze boeken, besloot om zijn meesterwerk Doomi Golo, of Het geheim dagboek, in het Wolof te schrijven. Het was de eerste roman in die taal. Diop ging nog verder. Hij ontwikkelde een onderwijssysteem met als uitgangspunt de Wolof-taal; en dat gebeurde nadat hij op Harvard en andere beroemde universiteiten in de wereld had gedoceerd. Het is dus nooit te laat. Het gaat hier om de bevrijding van de geesten van mensen die ervan overtuigd zijn dat de enige manier om zich uit te drukken in de taal van de koloniale heersers zou moeten zijn. Het gaat om dekoloniseren van de geest.

Mijn eigen omgang met de kinderen van het Amerikaanse gezin opende mijn ogen verder. In bijna alles was ik beter dan de twee Amerikaanse kinderen, die iets ouder waren dan ik. Maar op afstand dacht iedereen om mij heen dat die twee beter waren, louter omdat ze Amerikanen waren en ook nog eens wit. Ik kon sneller leren dan zij, en hielp ze met hun huiswerk. Aanvankelijk zag ik aarzeling in hun houding ten opzichte van mij. Kolonialisme had hun beeld van mij beïnvloed: een muur van onwetendheid stond tussen hen en mij, totdat ze mij beter leerden kennen. Door het contact met mij was het proces van de ontmanteling van het beeld van mij in gang gezet. Onze huidskleur mocht anders zijn, dat betekende niet automatisch dat ze beter waren dan ik.

Dit is juist de redenering van de hoofdpersoon in de inmiddels klassieke roman van Camara Laye, *De blik van de koning*. Clarence, een witte man, denkt de koning van een niet nader genoemd Afrikaans koninkrijk snel en makkelijk te kunnen ontmoeten louter omdat hij wit is. Die gedachte is zo diepgeworteld in zijn bewustzijn dat hij niet kan geloven dat zijn verzoek geweigerd wordt. Kolonialisme en de geschiedenis van het onderwerpen van anderen aan de wil van enkelen geeft Clarence dat misplaatste vertrouwen. 'Ik hoef geen ambassadeur te zijn,' denkt hij. 'Ik hoef geen familielid van de koning te zijn, ik hoef niet eens rijk of bijzonder te zijn. Ik ga de koning zien omdat ik wit ben. Punt.' Maar gaandeweg beseft Clarence dat in die wereld 'wit zijn' niet genoeg is om zijn zin te krijgen. Wit zijn is geen recht om te pakken wat je wil pakken.

In dit verhaal ligt de kern van de verhouding tussen Afrika en het Westen. Eeuwenlang was het Westen ervan overtuigd dat alles in Afrika – de rijkdom, de mensen – voor het oprapen lag. De schade die deze overtuiging teweegbracht was en is niet alleen nu nog overal voelbaar maar ook zichtbaar. De vraag was toen en is nu nog steeds: hoe creëren we een wereld waarin Clarence – en ik doel hier op het Westen – niet kan denken dat hij alles kan pakken of krijgen wat hij wil enkel omdat hij wit is? Hoe bevrijden we de geest van Clarence en zijn soorten? Om te beginnen met het herschrijven van de geschiedenis over de verhouding tussen het Westen en de rest van de wereld. En ook Clarence herhaaldelijk laten weten, door middel van concrete maatregelen, dat de tijd waarin kleur alles bepaalde voorbij is. Om dit doel te kunnen bereiken, is een revolutie nodig. Een strijd om onze gezamenlijke toekomst.

De geest van de Afrikaan kan alleen bevrijd worden als de geest van het Westen bevrijd kan worden van de gedachte dat wit zijn het grootste goed is.

Dekolonisatie van de geest is dus een wederzijds project.